

Οψεις του κυπριακού τραύματος

ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΙΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Τρία χρόνια μετά την ολοκλήρωση της τριλογίας της για τη γυναικεία εμπειρία του κυπριακού δράματος [Η Αισέ πάει διακοπές (2015), Φωνές από χώμα (2017), Πικρία χώρα (2019)], η Κωνσταντία Σωτηρίου επιστρέφει με ένα σπονδυλωτό μυθιστόρημα οργανωμένο σε είκοσι δύο διηγήσεις με φόντο το Λήδρα Πάλας, ένα κτίριο-ορόσημο της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας.

Ο πυρήνας του μυθιστορήματος εντοπίζεται στο ομότιτλο διήγημα με το οποίο η Σωτηρίου συμμετείχε στην αγγλόφωνη ανθολογία κειμένων *All Walls Collapse: Stories of Separation* (2022) με θέμα τον αντίκτυπο της πολιτικής διαίρεσης σε διάφορα μέρη του κόσμου. Η συγγραφέας που γεννήθηκε, μεγάλωσε και ζει στη μοιρασμένη Λευκωσία, αναζήτησε κατά μήκος των συνόρων με τα κατεχόμενα το ισχυρότερο σύμβολο της διχοτόμησης και το εντόπισε στο Λήδρα Πάλας.

Μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία του ξενοδοχείου αναδεικνύει το επίπεδο ταύτισής του με τη σύγχρονη πολιτική ιστορία του νησιού. Το Λήδρα Πάλας άνοιξε τις πόρτες του το 1949 και στέγαζε τη διαδραστική εκμοντερνισμού της κυπριακής κοινωνίας μετά την ανεξαρτησία· στις μεγαλοπρεπείς του αίθουσες έλαβαν χώρα πλήθος χοροεσπερίδων, γαμήλιες δεξιώσεις, εκθέσεις ζωγραφικής και μουσικές εκδηλώσεις. Το 1963 βρέθηκε στο επίκεντρο των διακοινοτικών ταραχών και σηματοδεύτηκε ανεξίτηλα από τη χάραξη της «πράσινης γραμμής». Τον Ιούλιο του 1974 η κυπριακή εθνοφρουρά υπερασπίστηκε το ξενοδοχείο μέχρι τελικής πτώσης, καθώς η ενδεχόμενη κατάληψή του από τον Ατίλα θα οδηγούσε στην κατοχή ολόκληρης της Λευκωσίας. Εν τέλει πέρασε στον έλεγχο του ΟΗΕ και επί

σειρά ετών φιλοξένησε τις αδιέξοδες συνομιλίες μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Σήμερα, το αλλοτινό διαμάντι του νησιού, καταρρέει εγκαταλελειμμένο στο έλεος του χρόνου και η μνήμη του σιγά σιγά ξεθωριάζει.

Σε μόλις 144 σελίδες η Σωτηρίου καταφέρνει να αποδώσει την ατμόσφαιρα μιας ρευστής εποχής συνθέτοντας ένα πολυπρόσωπο ψηφιδωτό. Κάθε δωμάτιο κρύβει και μια ιστορία: το κείμενο φιλοξενεί προσωπικότητες διεθνούς βεληνεκού όπως ο Γιούρι Γκαγκάριν, ο βασιλιάς της Αιγύπτου Φαρούκ και ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος, πρόσωπα, επίσης, που άφησαν το στίγμα τους στο νησί όπως ο Σεφέρης και ο ναίφ ζωγράφος Κάσιαλος, αλλά και καθημερινούς ανθρώπους, εργαζόμενους στο Λήδρα Πάλας ή περαστικούς που απορροφούν τους κραδασμούς της Ιστορίας.

Η συγγραφέας προσφέρει μια πρωτότυπη ανάγνωση της Ιστορίας μέσα από μυθοπλαστικά στιγμιότυπα που αντανακλούν το ματαιωμένο όραμα των Κυπρίων για μια ειρηνική ζωή. Το εύρημα της «συνταγής» που μπαίνει ως κατακλείδα σε κάθε κεφάλαιο απογειώνει τη μυθοπλαστική περιήγηση στο Λήδρα Πάλας. Η Σωτηρίου χιτίζει μια μοναδική συναισθησιακή εμπειρία συσχετίζοντας την εμπειρία της γέννησής και της μρωδιάς των διάφορων ποτών με το εύρος των συναισθημάτων που δοκιμάζουν οι πρωταγωνιστές της. Μας κερνάει μπράντι, κουμανταρία, ζιβανία, μπίρα, σουμάδα, αϊράνι, λικέρ κιτρόμηλο, έψημα, αφρόζα, τσάγια, ροδόσταγμα, αφειψήματα βοτάνων, καφέ, νερό και λεμονάδα και συνοδεύει το κάθε της κέρασμα με ένα επιγραμματικό σχόλιο-απόσταγμα της εκάστοτε μικροϊστορίας.

Εν είδει επιλόγου, θα αναφερθώ στις συνταγές με τις οποίες ξεκινά και τελειώνει το βι-

Κωνσταντία Σωτηρίου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ
Brandy Sour
Μυθιστόρημα σε είκοσι δύο δωμάτια
Σελ. 144
ΠΑΤΑΚΗΣ, 2022

βλίο. Για καλωσόρισμα, η Σωτηρίου σερβίρει «ένα ποτό ανάξιο βασιλιάδων που θέλουν να ξεγελάσουν τον κόσμο» - το κοκτέιλ Brandy Sour, που λέγεται ότι φτιάχτηκε προς τιμήν του βασιλιά Φαρούκ. Η συνταγή του μοιάζει να αντικατοπτρίζει την πολιτική κατάσταση στο νησί: «κρύβει μυστικά» όπως και ο βυθισμένος στις σκέψεις του Φαρούκ, μοιάζει γλυκόπιτο σαν τσάι με λεμονάδα αλλά «σε πικραίνει, δεν γίνεται να μη σε πικραίνει».

Τις μεμονωμένες στιγμές ευφορίας, αυτοπεποίθησης και αισιοδοξίας διαδέχεται η επίμονη δίψα και η μονιμότερη αίσθηση της απογοήτευσης, του φόβου, της διάψευσης, της προδοσίας, της πίκρας και της απώλειας. Φτάνοντας στο τέλος, η Σωτηρίου μάς επιφυλάσσει ένα ιδιαίτερο κέρασμα: την ημέρα των εγκαίνιών του ξενοδοχείου, πέφτουν κατά λάθος στο πάτωμα παγάκια που λιώνουν και γίνονται δάκρυα στα μάτια των επιβλητικών γρυσών. Οι μυθικοί αυτοί φύλακες δεν κατορθώνουν «να προφυλάξουν τα μαγικά παλάτια» και η δυσοίωνη μοίρα του τόπου αποδεικνύεται ισχυρότερη από τα όνειρα και τις προσδοκίες των ανθρώπων του.

Το *Brandy Sour* είναι ένα άρτιο αφηγηματικό εγχείρημα που φανερώνει την εξέλιξη της συγγραφικής πορείας της Σωτηρίου και προσθέτει μια καλογραμμένη σελίδα στη σύγχρονη κυπριακή πεζογραφία που εκπροσωπείται από μια νέα γενιά συγγραφέων με πιο νηφάλια προσέγγιση απέναντι στο κυπριακό τραύμα.